

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішня політика країн Західної Європи

Освітня програма: _____ Політологія _____

Спеціальність: _____ 052 Політологія _____

Галузь знань: _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

Ступінь вищої освіти: _____ магістерський _____

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м. Запоріжжя, 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Зовнішня політика країн Західної Європи</i>
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Бостан Сергій Костянтинович, доктор юридичних наук, професор</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zp.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денної форми – 90; кредитів – 3, розподіл годин (лекції – 14, семінарські – 14, самостійна робота – 60), вид контролю – залік</i>
	<i>Кількість годин для заочної форми – 90; кредитів – 3, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 2, самостійна робота – 84), вид контролю – залік</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплін.</i> <i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Зовнішня політика України», «Актуальні проблеми міжнародного права», «Онтологія війни і миру», «Гібридні загрози і суспільна безпека» та кваліфікаційна дипломна робота.</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</i> <u><i>загальні компетентності:</i></u> <i>здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</i> <i>здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</i> <i>здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</i> <i>здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i> <i>вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</i> <i>здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</i> <u><i>фахові компетентності:</i></u> <i>знати специфіку зовнішньополітичних концепцій держав Європи;- основи формування зовнішньої політики країн Європи;</i> <i>розбиратися у тенденції інтеграції та її впливу на розвиток європейського регіону;</i> <i>розуміти роль та місце країн Європи у світовій політиці;</i> <i>вивчити проблеми та завдання у контексті становлення відносин України та країн Європи;</i> <i>мати здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.</i> <u><i>результати навчання:</i></u> <i>застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.</i> <i>проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел;</i> <i>характеризувати зовнішню політику країн Європи, виявляти спільні та відмінні риси зовнішньополітичній діяльності держав регіону;</i> <i>визначати роль і місце європейських країн у світовій політиці;</i> <i>орієнтуватися у тенденціях формування та реалізації інтеграційних процесів у Європі;</i> <i>аналізувати вплив зовнішньої політики держав Європи на формування зовнішньополітичних засад України.</i>	
4. Мета вивчення навчальної дисципліни	
<i>Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» є</i>	

формування системи знань та вмінь, необхідних при вивченні процесів агресивного розповсюдження інформації і варіантів створення сприятливих контекстів для успішного проведення комунікацій. Студент повинен вміти: орієнтуватися в обігу міжнародної інформації конфліктогенного змісту; аналізувати методи, способи, засоби подачі політичної інформації, інформаційного впливу, маніпулювання; аналітично оцінювати інформаційне протистояння держав та агентів внутрішньодержавного значення; розрізняти основні види інформаційної війни, інформаційного домінування, інформаційного впливу, інформаційної зброї.

5. Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» є

- ознайомлення студентів з основами формування зовнішньої політики країн Європи;
- висвітлення ключових концепцій сучасної зовнішньої політики держав Європи; з'ясування тенденцій розвитку глобальної та регіональної системи безпеки на сучасному етапі функціонування держав європейського регіону;
- дослідження місця країн Європи у світовій політиці;
- з'ясування ролі держав Європи у стратегічних напрямках сучасної зовнішньої політики України.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Особливості становлення і формування зовнішньої політики держав Західної Європи.

Тема 1. Концепції зовнішньої політики держави

Базові та сучасні концепції зовнішньої політики держави. Внутрішні та зовнішні чинники формування та реалізації зовнішньої політики. Система безпеки і співробітництва країн Європи. Головні проблеми сучасної політики держав Європи: безпека, інтеграція, демократія. Інституційні засади реалізації зовнішньої політики країн Європи. Міжнародні організації як актори європейської політики. Організаційна структура, основні завдання та сфери впливу міжнародних, загальноєвропейських та регіональних організацій. Діяльність НАТО, ООН, Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ).

Тема 2. Інституційні засади реалізації зовнішньої політики країн Західної Європи.

Міжнародні організації як актори європейської політики. Організаційна структура, основні завдання та сфери впливу міжнародних, загальноєвропейських та регіональних організацій. Діяльність НАТО, ООН, Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ).

Тема 3. Історія формування спільної зовнішньої політики держав Західної Європи.

Європейська спільна політика у галузі безпеки та оборони. Холодна війна як специфічна форма конфронтації. Країни Європи та реалізація доктрини стримування. Доктрина Трумена і план Маршала. Брюссельський договір. Західноєвропейський союз. Європейська та Атлантична концепція безпеки. Північно-Атлантичний договір. Створення Європейського співтовариства з вугілля і сталі – ЄСВС (1951 р.). Заснування Європейської економічної спільноти (ЄЕС), Договір про заснування Європейської спільноти з атомної енергії (1957 р.). Етапи економічної інтеграції. Договір про Європейський Союз (1992 р.). Лісабонська Угода (2007 р.).

Тема 4. Детермінуючі чинники створення спільних зовнішньополітичних засад країн Європи.

Філософські, етнічні, культурні чинники формування європейської ідентичності. Вплив політичних, економічних чинників на формування єдиної зовнішньої політики країн Європи. Загальноєвропейські та національні цінності й орієнтири. Формування сучасного спільного європейського простору: Маахстріхтська угода (1992 р.). як основа спільної зовнішньої та безпекової політики і співпраці у сфері правосуддя та внутрішніх справ. Амстердамський договір (1997 р.) Ніццький договір (2001 р.). Європейська стратегія безпеки (2003 р.). Країни Європи і глобальні виклики сучасності: загроза тероризму, розповсюдження зброї масового знищення, регіональні конфлікти і незаконна міграція, організована злочинність.

Змістовний модуль II. Пріоритети зовнішньої політики держав Західної Європи

Тема 5. Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії, Франції, ФРН.

Зміцнення зовнішньополітичних позицій Великої Британії у 1980-х – 90-х рр. Еволюція відносин зі США. Великобританія у європейських інтеграційних процесах. Відносини Великої Британії з Францією. Відносини Великої Британії з ФРН. Економічне співробітництво з державами світу. Особливості діяльності Великої Британії у міжнародних організаціях (Велика сімка, членство в Раді безпеки ООН, ОБСЄ, НАТО). Причини та наслідки виходу Великої Британії з ЄС (Брексіт).

Розпад біполярної системи міжнародних відносин та пріоритети зовнішньої політики Франції. Політика Ф. Міттерана, Ж. Ширака, Н. Саркозі щодо європейських інтеграційних та трансформаційних процесів. Участь Франції у формуванні Європейської політики безпеки та оборони. Зовнішньополітичний курс Франції у постбіполярний період. Сучасні політичні та економічні вектори співпраці Франції. Роль Франції у вирішенні глобальних проблем.

Місце ФРН у постбіполярній Європі. Об'єднання та нова зовнішня політика Німеччини. Роль Німеччини в інтеграційних процесах Європейського Союзу. ФРН і країни, що розвиваються. Сучасні вектори політики Німеччини.

Тема 6. Формування зовнішньої політики країн Бенілюксу.

Зовнішня політична концепція держав Бельгії, Нідерландів та Люксембургу. Бельгія в процесах євроінтеграції. Євроатлантизм і стратегія міжнародної безпеки сучасної Бельгії.

Основні вектори зовнішньої політики Нідерландів. Доктрина національної безпеки Нідерландів. Нідерланди і країни ЄС. Внесок Люксембургу в процес євроінтеграції. Сучасна політика Люксембургу.

Тема 7. Трансформації зовнішньої політики держав Центрально-Східної Європи

Основні етапи зовнішньої політики країн Соціалістичного табору в період «холодної війни». Інструменти радянської політики та політика США щодо східноєвропейських країн. Наслідки протистояння США та СРСР для країн Східної та Центральної Європи. Криза в Угорщині (1956 р.). «Празька весна». Криза 1968 р. Польща: криза 80-х рр. Падіння Берлінської стіни (1989 р.). Зміни зовнішньополітичного курсу країн пострадянського простору.

Особливості соціально-економічного та політичного розвитку держав у 90-і рр. XX ст. Припинення дії Організації Варшавського договору та Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ). Трансформаційні перетворення у сфері зовнішньої політики. Становлення нової зовнішньополітичної доктрини. Посилення європоцентризму. Участь у процесах регіональної інтеграції та діяльності міжнародних організацій. Вступ до ЄС та НАТО. Напрями економічного співробітництва на сучасному етапі розвитку.

Тема 8. Зовнішня політика країн Балканського півострова.

Геополітичне позиціонування держав Балканського півострова. Політичний конфлікт у регіоні. Розпад Югославії. Криза Косово. Війна на Балканському півострові. Внесок НАТО, ЄС США та Росії у рішення конфлікту на Балканах. Косово та Албанія як чинник нестабільності відносин з США та ЄС.

Особливості зовнішньополітичного курсу Хорватії та Словаччини. Проєвропейський курс зовнішньої політики країн, вступ до ЄС. Македонія, Чорногорія та їх роль у системі міжнародних відносин на Балканах. Країни Центральної Європи у міжнародних організаціях.

Тема 9. Підходи країн Середземноморського регіону Європи до вирішення проблем зовнішньої політики

Зовнішня політика Греції у другій половині XX ст. Протиріччя зовнішньополітичного курсу держави. Визначення основних пріоритетів зовнішньої політики. Стратегічне партнерство з США, вступ до НАТО, інтеграція до ЄС. Зовнішньополітична доктрина Греції в 90-х рр. XX ст. – початку XXI ст. Проблеми Кіпру після Другої світової війни. Зовнішня політика Кіпру. Особливості двосторонніх відносин Греції та Кіпру. Проєвропейський напрям зовнішньої політики країни. Криза та шляхи її подолання. Закінчення «холодної війни» та зовнішня політика Італії. Зміна у другій половині 90-х рр. зовнішньополітичної доктрини. Боротьба політичних сил за владу в Італії та вплив цієї боротьби на зовнішню політику держави. Італія та процеси європейської інтеграції. Роль країни в ЄС. Зовнішні економічні та політичні відносини.

Тема 10. Зовнішньополітична доктрина країн Іберії.

Геополітичне положення Іспанії, Португалії, особливості політичного та соціально-економічного розвитку країн у другій половині ХХ ст. Детермінуючі чинники формування нового зовнішньополітичного курсу держав. Трансформація стратегічного партнерства зі США. Зміни зовнішньополітичної доктрини країн в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Особливості двосторонніх відносин Іспанія-Португалія. Європейська політика Іспанії та Португалії після вступу до ЄС. Відносини з ООН, НАТО, ОБСЄ. Багатовекторність зовнішньої політики країн.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Концепції зовнішньої політики держави	л / пр / срс	2 / 2 / 6	0 / 0 / 8
2	Інституційні засади реалізації зовнішньої політики країн Західної Європи	л / пр / срс	2 / 2 / 6	1 / 0 / 8
3	Історія формування спільної зовнішньої політики держав Західної Європи	л / пр / срс	0 / 2 / 6	0 / 0 / 8
4	Детермінуючі чинники створення спільних зовнішньополітичних засад країн Європи	л / пр / срс	2 / 0 / 6	0 / 1 / 8
5	Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії, Франції, ФРН	л / пр / срс	2 / 2 / 6	1 / 0 / 10
6	Формування зовнішньої політики країн Бенілюксу	л / пр / срс	0 / 2 / 6	0 / 1 / 8
7	Трансформації зовнішньої політики держав Центрально-Східної Європи	л / пр / срс	2 / 2 / 6	1 / 0 / 10
8	Зовнішня політика країн Балканського півострова	л / пр / срс	2 / 0 / 6	0 / 0 / 8
9	Підходи країн Середземноморського регіону Європи до вирішення проблем зовнішньої політики	л / пр / срс	0 / 2 / 6	1 / 0 / 8
10	Зовнішньополітична доктрина країн Іберії	л / пр / срс	2 / 0 / 6	0 / 0 / 8

Модульний контроль

Підсумковий контроль

Залік

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування

його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та практичних занять, виконання практичних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та екзамену;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Тема 1. Концепції зовнішньої політики держави	6	8
Тема 2. Інституційні засади реалізації зовнішньої політики країн Західної Європи	6	8
Тема 3. Історія формування спільної зовнішньої політики держав Західної Європи	6	8
Тема 4. Детермінуючі чинники створення спільних зовнішньополітичних засад країн Європи	6	8
Тема 5. Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії, Франції, ФРН	6	10
Тема 6. Формування зовнішньої політики країн Бенілюксу	6	8
Тема 7. Трансформації зовнішньої політики держав Центрально-Східної Європи	6	10
Тема 8. Зовнішня політика країн Балканського півострова	6	8
Тема 9. Підходи країн Середземноморського регіону Європи до вирішення проблем зовнішньої політики	6	8
Тема 10. Зовнішньополітична доктрина країн Іберії	6	8
Разом	60	84

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra->

zagalnopravovyh-ta-politychnykh-nauk;

- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);

- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
Вид заняття	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3M1 + 3M2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними

між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».